

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΟΥΤΣΟΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,
αγαπητοί φοιτητές και φοιτήτριες,

Υπάρχει μια πτυχή απολύτως αναγκαία στη σημερινή μας συνάντησι* που ωστόσο κινδυνεύει να την αποσιωπήσουμε: εννοώ τον πλήρη και ειλικρινή απολογισμό που συνιστά την προϋπόθεση για το δημόσιο έλεγχο, από την πλευρά των μερών της πανεπιστημιακής κοινότητας, και συνάμα το υπόβαθρο για οποιαδήποτε απόφαση και επιλογή.

Σε ό,τι με αφορά:

α) εξέθεσα τον απολογισμό των δραστηριοτήτων μου γραπτώς, ως προς την πρώτη διετία της απερχόμενης Πρυτανείας, το φθινόπωρο του 1993. Το σχετικό κείμενο των 24 σελίδων κοινοποιήθηκε, όπως ορίζει η κείμενη νομοθεσία, στα μέλη της Συγκλήτου καθώς και σε πενήντα επιπλέον συναδέλφους που κατά τη γνώμη μου ενδιαφέρονται για τα κοινά.

β) ως προς το τρέχον, τρίτο, έτος της θητείας μου, θα δημοσιευθεί κατά τον προσεχή Σεπτέμβριο το σχετικό συμπλήρωμα.

γ) εξέθεσα προφορικά, ενώπιον μεγάλου ακροατηρίου, στις 20 Απριλίου τα στοιχεία αυτού του απολογισμού.

δ) με τις δημοσιεύσεις μου στον τύπο (αθηναϊκό και τοπικό), στο ενημερωτικό δελτίο του Ιδρύματός μας και κυρίως με την ομιλία μου κατά την εορτή των Τριών Ιεραρχών, εφέτος, προσέγγισα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε ως Πανεπιστήμιο στην ελληνική και ευρωπαϊκή περιφέρεια και διέγραψα τις προοπτικές που διανοίγονται με την τέταρτη δεκαετία της λειτουργίας του.

ε) σήμερα, εννοείται, είμαι στη διάθεσή σας και εντελώς συνοπτικά, σχεδόν υπαινικτικά, θα ήθελα να προσθέσω τα εξής:

Θεωρώ απαραίτητο να διατυπωθεί ένα σύντομο, έστω, περίγραμμα αρχών που θα ενοποιεί και θα εναρμονίζει τους στόχους με τα μέσα που θεωρούνται αναγκαία και ικανά για την πραγματοποίησή τους.

* Ομιλία - απολογισμός κατά την ημέρα των πρυτανικών εκλογών (31-5-1994).

Έτσι: η ιδιοσυστασία του Πανεπιστημίου ως ερευνητικού και εκπαιδευτικού θεσμού, και τώρα και στις μέρες που έρχονται, σφυρηλατείται μέσα από τον εκδημοκρατισμό των θεσμικών πλαισίων της αυτοδιοίκησής του, τη μέριμνα για την προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας, τις αντιστάσεις στις κρατικές πιέσεις και διεμβολές, τη διαρκή φροντίδα για τη θεματολογική και μεθοδολογική ανανέωση των επιστημών, την αναζήτηση του ομφάλιου λώρου με τον αναδιατασσόμενο κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας και προφανώς μέσα από τη διακρίβωση της συμβολής του στη διαμόρφωση πτυχών της κοινωνικής συνείδησης. Συναφώς δεν είναι: αμελητέα η αυτορούθμιση της λειτουργίας του Πανεπιστημίου με όρους διαφάνειας και ενδογενούς συλλογικού ελέγχου, ιδίως σήμερα που διαφαίνεται να υπάρξει κάποια σημαντική διαφοροποίηση του ρόλου που επιτελούσε ως τώρα: εννοώ τη μεγιστοποίηση της ερευνητικής παρουσίας, με αφετηρία τις πολλαπλάσιες πηγές χρηματοδότησης, και συνάμα τη θεσμοθέτηση των μεταπτυχιακών σπουδών, διεργασίες που θα ευνοήσουν να αποκοπούμε από το κατά παράδοση καθεστώς φυτωρίων εκπαιδευτικών και μεσαίων στελεχών της παραγωγής. Προς αυτήν την κατεύθυνση καθοριστικός θα αποβεί και ο τρόπος ολοκλήρωσης της ευρωπαϊκής-και όχι μόνον - φυσιογνωμίας του Ιδρύματός μας, σε συνάρτηση πάντα με τον εμπλουτισμό του με νέα Τμήματα ή με αυτονομημένες δραστηριότητες.

Από τη συμμετοχή μου στην αυτοδιόχιση του Ιδρύματος - αυτοτελώς, στα πλαίσια πάντως ισχνών αρμοδιοτήτων, και ιδίως στους κόλπους συλλογικών οργάνων, όπως το Πρυτανικό Συμβούλιο και η Σύγκλητος, όπου συχνά διαφοροποιήθηκα για λόγους αρχής που δεν έχουν καμιά σχέση με την επίκληση τυχόν «ασυμφωνίας χαρακτήρων», όπως ευκρινώς θα διαπιστώσετε παρακάτω - θα κατέθετα ως εξής την κριτική επισκόπηση της τριετίας που σε λίγο ολοκληρώνεται και συνάμα θα προσδιόριζα τη στάση μου απέναντι στις σημερινές εκλογές που δεν εξαντλούνται βέβαια στη σημερινή διαδικασία, αλλά θα αφορούν επίσης ολόκληρη την τριετία που επακολούθη. Απλούστερα: ό,τι σύντομα θα πω καθρεφτίζει ό,τι έγινε και ταυτόχρονα προειδοποιεί για να μην επαναληφθούν τα ίδια πράγματα.

Εντελώς επιγραμματικά:

- 1) Να μην κοινοποιούνται από την Πρυτανεία ανορθόγραφα και ασύντακτα έγγραφα...
- 2) Να μην μετατρέπονται τα πανεπιστημιακά δρώμενα - προθέσεις, πρωτοβουλίες, αποφάσεις - σε τηλεοπτικά γεγονότα και μάλιστα με τους όρους της επαρχιακής τηλεόρασης.
- 3) Να εξουδετερώνονται έγκαιρα οι ενέργειες που συνεπιφέρουν τη διασπάθιση του δημοσίου χρήματος.
- 4) Να θεσπισθούν κριτήρια και κανόνες για τη λήψη αποφάσεων.

5) Να καθίσταται δυνατή η υπεράσπιση της ακαδημαϊκής αυτοτέλειας, έτσι ώστε να μην επαναλαμβάνονται ανακοινώσεις του Συλλόγου ΔΕΠ σε βάρος του Πρύτανη, όπως π.χ. η διαμαρτυρία που αφορά στην παρωδία συζήτησης με τον κ. Σουφλιά.

6) Να γίνεται πράξη η τακτή ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας από την Πρυτανεία για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει και για τον προτεινόμενο τρόπο επίλυσής τους.

7) Να περιορισθεί ο πρυτανοκεντρικός χαρακτήρας της αυτοδιοίκησης του Ιδρύματος και να ματαιωθεί δραστικά κάθε διολίσθηση στην αυτόνομηση του ενός που συχνά ταυτίζει το θερμό με τις επιθυμίες ή τις αφελείς του για μια ολόκληρη τριετία.

8) Να καταστεί συνείδηση απ' όλους ότι ο Πρύτανης αναπληρώνεται ως θεσμός και όχι ως πρόσωπο, δηλαδή η αναπλήρωση δεν καλύπτει τις προσωπικές του επιλογές, ιδίως βέβαια όταν πρόκειται για επιλογές στα πλαίσια λειτουργίας συλλογικών οργάνων.

9) Να εδραιώνεται, με την καθημερινή συνεννόηση και το διάλογο, η νομική, ακαδημαϊκή και πολιτική συνυπευθυνότητα της πρυτανικής τριάδας.

10) Να προκρίνεται η πλαισίωση της Πρυτανείας με συναδέλφους που διαθέτουν συγκροτημένη άποψη για τα προβλήματα και όχι με ευκαιριακό γνώμονα την αμοιβαιότητα ενός κλίματος Αυλής και πελατειακών σχέσεων.

11) Να ενθαρρύνονται οι πρωτοβουλίες που συντελούν στον κατευνασμό ενδοτμηματικών τριβών με χιονοστιβάδα απρόβλεπτων επιπτώσεων.

12) Να αντιμετωπισθεί η «παθολογία» του ΔΕΠ που χρεώνεται κυρίως στους «ιπταμένους», τους «άφαντους» και τους «νεάζοντες» με αποφάσεις μονομελών Πρωτοδικείων.

13) Να αποτρέπονται επομένως κινήσεις και αποφάσεις που προκαλούν το δημόσιο αίσθημα και επιφέρουν τίτλους ειδήσεων εφημερίδων ελάχιστα κολακευτικούς για την πανεπιστημιακή κοινότητα: «Πόσο είμαι; Όσο με... ψηφίζεις!».

14) Να διεκδικηθούν κίνητρα για τους διδάσκοντες και να βελτιωθούν οι όροι έρευνας του ΔΕΠ.

15) Να επανεξετάζεται διαρκώς η ερευνητική πολιτική του Ιδρύματος για να μην ολισθήσει η Επιτροπή Ερευνών σε όχημα μετατροπής του Πανεπιστημίου σε ετεροχρηματοδοτούμενο κέντρο έρευνας χωρίς δυνατότητες επιλογών και αντίστοιχα να μην μεταβληθούν τα μέλη ΔΕΠ σε managers ανεύρεσης και διαχείρισης «ερευνητικών» προγραμμάτων. Προφανώς, επίσης, να μην συντελεσθεί ο περιορισμός της ερευνητικής εμβέλειας των ανθρωπιστικών-κοινωνικών επιστημών.

16) Να επιτυγχάνεται ο ορθολογικότερη κατανομή των κονδυλίων ανάμεσα στις Σχολές του Ιδρύματος με κύριο κριτήριο την κατανόηση των αναγκών των Τομέων, των πρωτογενών δηλαδή φορέων της ερευνητικής και διδακτικής παρουσίας των Πανεπιστημίων.

17) Να αντιμετωπίζονται οι υποθέσεις του ΔΕΠ με πνεύμα άκρας αμεροληψίας χωρίς να ενθαρρύνονται ή έστω να συμφύρονται οι ενδομηματικές αντιπαράθεσεις με την Πρυτανεία.

18) Να κατοχυρωθεί η φοιτητική συμμετοχή στο σύνολο των διαδικασιών της πανεπιστημιακής ζωής.

19) Να ενισχυθεί το σύστημα της φοιτητικής μέριμνας, και ως προς το εστιατόριο, ειδικότερα, να τερματισθεί η «κρυφή γοητεία» που σκόρπισε η ιδιωτικοποίησή του και έτσι η εμπειρία της παλαιότερης λειτουργίας του να οδηγήσει σε ένα νέο πλαίσιο αποτελεσματικής αυτοδιαχείρισης.

20) Να ενθαρρύνονται οι μορφές αυτοέκφρασης των φοιτητών στο πεδίο της καλλιτεχνικής και γενικότερα της πολιτιστικής δημιουργίας.

21) Να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για την πληρέστερη αργάνωση των μεταπτυχιακών σπουδών με την ανεύρεση και νέων υποτροφιών από την αξιοποίηση των κληροδοτημάτων του Ιδρύματος.

22) Συναφώς να συντελεσθεί η ποιοτική αναβάθμιση των υπηρεσιών του πανεπιστημιακού Τυπογραφείου, του Γραφείου Διεθνών Σχέσεων και της Φοιτητικής Λέσχης.

23) Να σχεδιασθεί και να πραγματοποιηθεί ο λειτουργικός εκσυγχρονισμός του διοικητικού μηχανισμού του Ιδρύματος, μέσω της πληρέστερης αξιοποίησης και της επιμόρφωσης των μελών του και με γνώμονα τη διαρκή καταπολέμηση της ενδοπανεπιστημιακής γραφειοκρατίας, γεγονός άλλωστε που θα αποτρέψει απόπειρες τηλετυπικής διοίκησης που συχνά ωθούν τους αποδέκτες αυτών των μηνυμάτων σε απείθεια.

24) Η σχέση με το νομικό σύμβουλο να εξουδετερώνει το νομικισμό ή -πολύ περισσότερο- την υποψία ότι συνήθως πρόκειται για a posteriori «νομιμοποίηση» των ειλημμένων αποφάσεων, μια «νομιμοποίηση» που προφανώς παρέχει ο ανεύθυνος, νομικά, σύμβουλος μονομελών οργάνων.

25) Να ανανεώνεται διαρκώς η ενεργός παρέμβαση για την ίδρυση νέων Τμημάτων με βάση τον προγραμματισμό που θ' αποφασίζει η Σύγκλητος μετά από ευρεία συζήτηση *intra* και *extra muros*.

26) Να αναπτύσσεται χωρίς εμπόδια και αφελείς - τουλάχιστον - χειρισμούς το πρόγραμμα διδασκαλίας της Ελληνικής ως ξένης ή δεύτερης γλώσσας, το οποίο θα έπρεπε να αποκτήσει θεσμική κατοχύρωση και να γνωρίσει πολλαπλές μορφές υλοποίησης.

27) Να περάσουμε από τη διακριτική στην ενεργητική παρέμβαση ως προς τη διαφύλαξη της οικολογικής ισορροπίας στην περιοχή, εδραιώνον-

τας την οικολογική συνιστώσα σε όλα τα επίπεδα των αποφάσεων, εφόσον η δύσοσμη ως προχτές Δουρούτη δεν απέχει πολύ από τον Καλαμά, τη Βάλια Κάλντα ή τον υδροφόρο ορίζοντα της Τούμπας.

28) Να διευρύνονται συνεχώς τα πεδία συνεργασίας Πανεπιστημίου και φορέων της τοπικής κοινωνίας.

29) Ως επιστέγασμα, να εμφανίζεται καθημερινή η μέριμνα για την τελεσφόρηση της ανάδρασης ανάμεσα στην Πρυτανεία και τα μέρη της πανεπιστημιακής κοινότητας, γεγονός που θα αποτρέπει τη βαθμιαία στερέωση ενός ανεξέλεγκτου μορφώματος εξουσίας και θα στοιχεί προς το δημόσιο έλεγχο των πεπραγμένων.

Κυρίες και Κύριοι,

αμέσως μετά τις πρυτανικές εκλογές του 1991 ανήρτησα, στον πίνακα ανακοινώσεων του γραφείου μου στον Τομέα Φιλοσοφίας, μια φωτοτυπία του καβαφικού ποιήματος «Σατραπεία» αντικαθιστώντας - ποιητική αδεία - τη λέξη «σατραπεία» με την «Πρυτανεία» μήπως και μετριάσω, με την αναγκαία δόση αυτοειρωνείας, την απόσταση από τα «δύσκολα και τ' ανεκτίμητα Εύγε». Τώρα, με τη συμπλήρωση της τριετίας, όταν μάλιστα βλέπω να πληθαίνουν όσοι έχουν ελάχιστη συμμετοχή στο ακαδημαϊκό γίγνεσθαι και συνάμα να διαθέτουν πολλαπλάσια δραστηριότητα ως προς τη διευθέτηση των κομματικών όρων για την εξασφάλιση της πρυτανικής εκλογής, θα καταφύγω και πάλι στον Καβάφη («Ο βασιλεύς Δημήτριος»):

«Με ρούχ' απλά
ντύθηκε γρήγορα και ξέφυγε.
Κάμνοντας όμοια σαν ηθοποιός
που όταν η παράστασις τελειώσει,
αλλάζει φορεσιά κι απέρχεται».

Σας ευχαριστώ πολύ.